

Largimi i Ujërave të Zeza në Jug-Perëndim të Kosovës II

(BMZ ID 201270115) e financuar nga Kredit Anstalt für Wiederaufbau KfW

Shërbimet e Konsulenës për Mbështetje
Institucionale dhe Operative për ITUZ-në e
Kompanisë Rajonale të Ujësjetës HRJ

KOMPANIA RAJONALE E UJËSJELLËSIT SH.A
REGIONAL WATER COMPANY J.S.C
REGIONALNA KOMPANIJA ZA VODOSNAPDEVANJE D.D

HIDROREGJIONI JUGOR

Informacion mbi shkarkimet e ujërave të zeza industriale për industrinë në Prizren

Përmbajtja

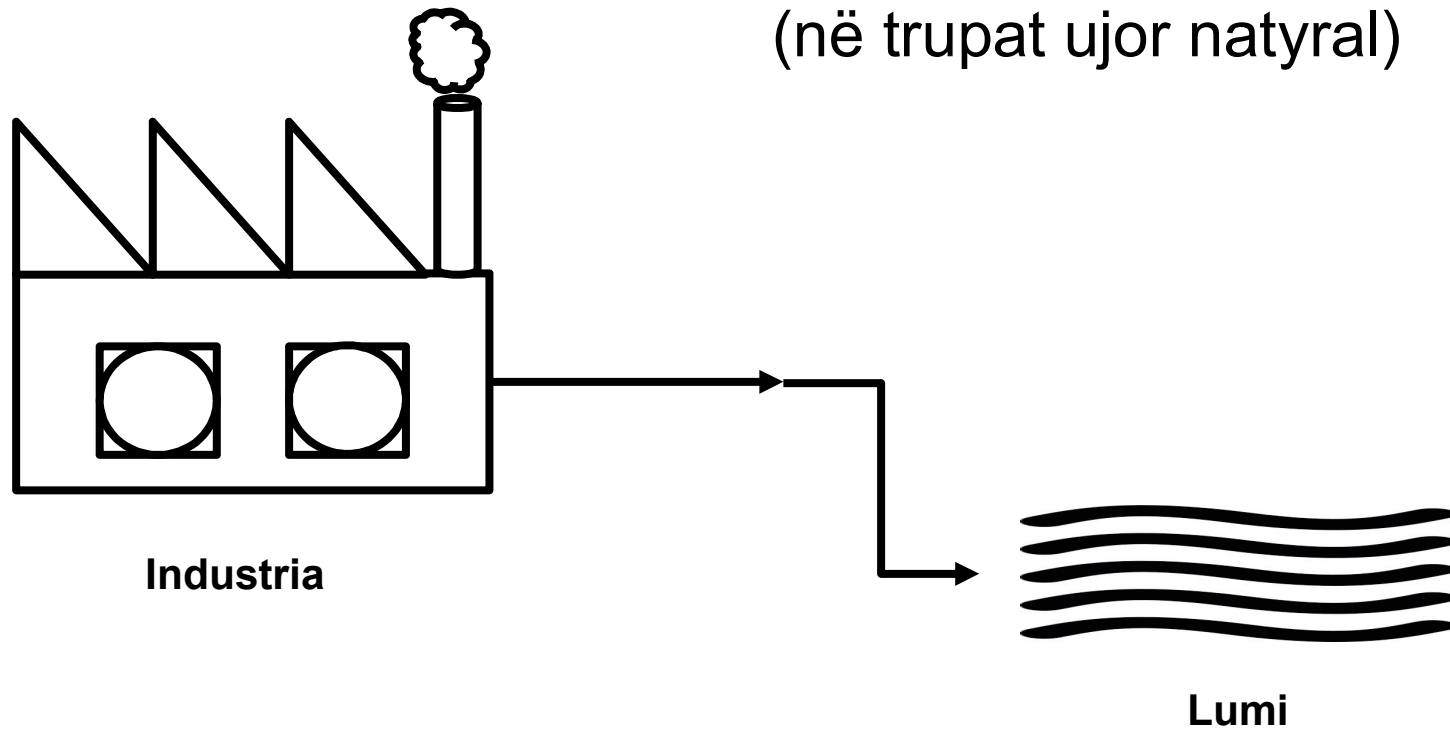
1. Objektivat
2. Shkarkimet e ujërave të zeza industriale
3. Korniza Ligjore
4. Zgjidhjet teknike për industrinë
5. Konkluzionet

1- Objektivat

- Objektivi i këtij dokumenti është të ofrojë informacion në lidhje me industrinë e Prizrenit që **shkarkojnë ujërat e zeza në rrjetin e kanalizimit që operohet nga KRUHRJ.**
- Paraqet bazën ligjore aktuale që ndërlidhet me shkarkimet e ujërave të zeza industriale.
- Ofron informacion se pse monitorimi, mostrimi dhe analizat e efluentit industrial janë të rëndësishme në mënyrë që të verifikohet nëse para-trajtimi është i nevojshëm.
- Jep një pasqyrë për tarifat.

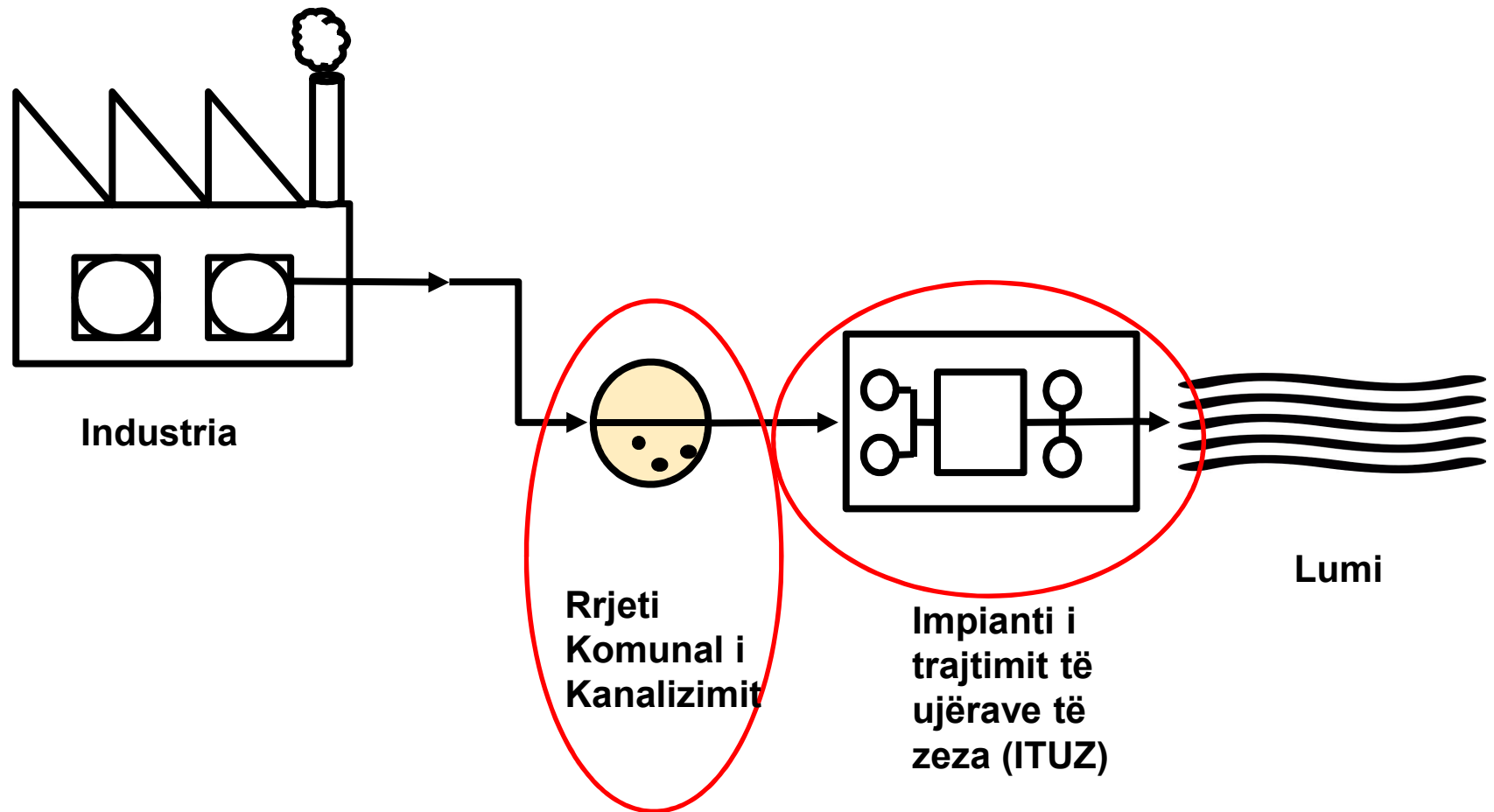
2- Shkarkimet e ujërave të zeza industriale

„Shkarkimi Direkt“
(në trupat uhor natyral)

2- Shkarkimet e ujërave të zeza industriale

„Shkarkimet Indirekte“

2- Çka janë ujërat e zeza industriale?

Të gjitha llojet e ujërave të zeza që nuk janë ujëra të zeza shtëpiake, si për shembull:

- Ujërat e zeza nga rafinerit, qumështoret, vendet ku përpunohet lëkura e kafshëve, industritë ushqimore, therrtoret...
- Ujërat e Zeza të Spitalit
- Rrjedhjet nga pikat shkarkuese dhe nga vendet ku hudhen mbeturinat.
- Nuk ka limit sa i përket sasive, mund të jetë 1 m³ në ditë ose 1000 m³/d. Veçantia është se efluenti është më i ndotur se tek ujërat e zeza nga amvisëritë

Prodhime qumështi

Prodhime qumështi

Therrtore

2- Forca e ujërave të zeza industriale

Përqëndrimet (shembuj nga raste të vërteta)

Emri	Sasia (m ³ /d) e Kanalizimit	Sektori Industrial	COD (mg/l)	BOD (mg/l)	TSS (mg/l)	TDS (mg/l)	N (mg/l)	P (mg/l)
A - Qumështore Co.	25	Qumështore	12240	8000	3000	4000	560	280
B – Industritë ushqimore Co.	6	Ushqimore (pëmë dhe perime)	2240	1400	NA	1030	172	9
D- Lëkurës Co. Ltd.	120	Lëkurë	2815	1746	1392	12112	100	50
E - Kemikaleve	1	Kemikalet	5235	3365	400	3500	500	100
F- Fabrikat e Letrës & Karton Co.	100	Letrës	840	461	63	2738	50	50
E - Autografia Co	2	Printimi / Etiketimi	500	100	50	1000	100	50

Në Krahasim, ujërat e zeza nga amvisëritë:

COD: 500 - 600 mg/l
 BOD: 250- 300 mg/l
 N: 50 - 70 mg/l
 P: 10 - 15 mg/l

2 - Pse menaxhim i ujërave të zeza industriale është aq i rëndësishëm për KRU HRJ?

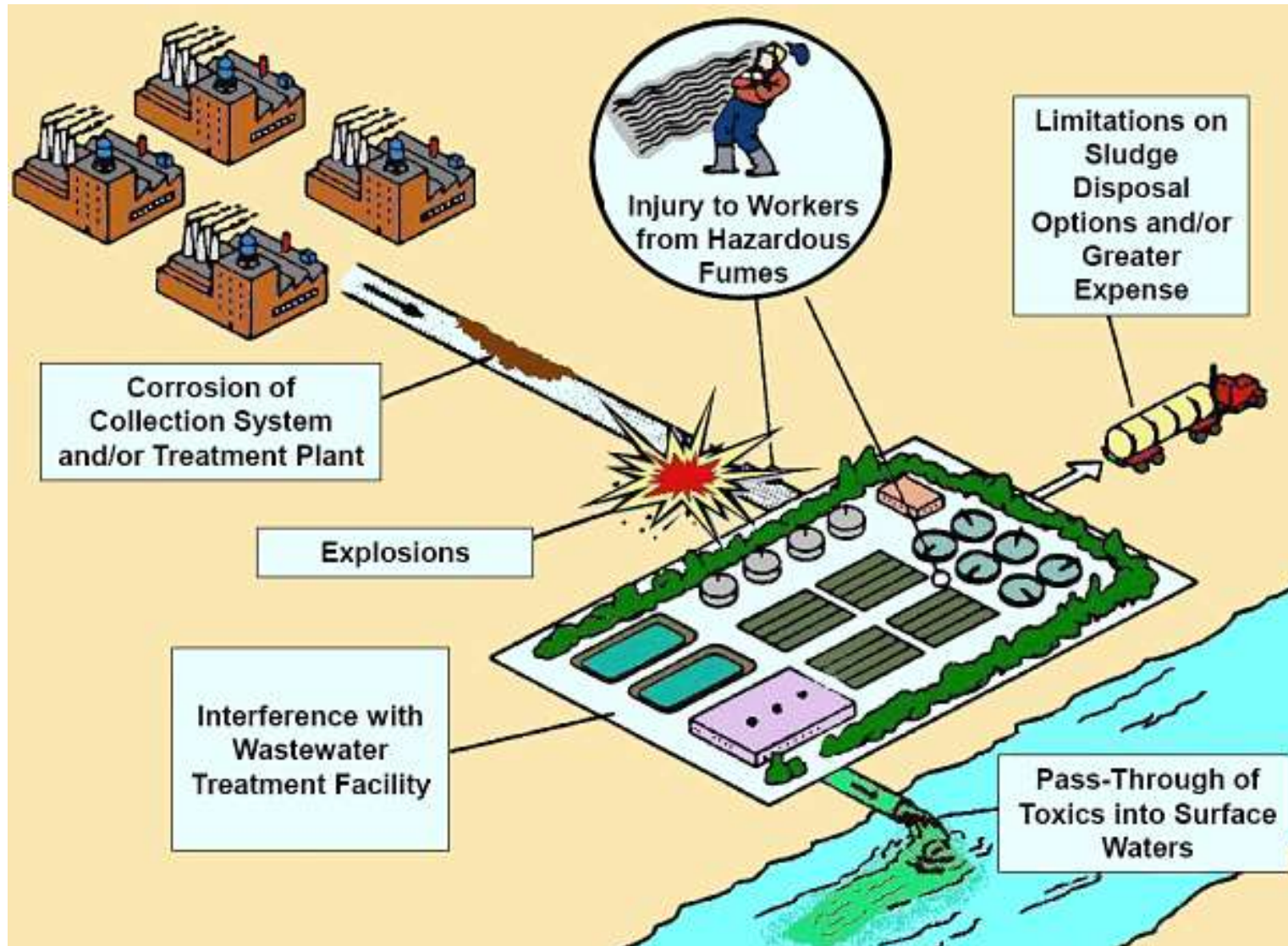
- Operim efikas i rrjetit të kanalizimit
- Mbrojtja e proceseve biologjike në Impiantin e trajtimit ujërave të zeza
- Shmangia e kostove shtesë në rrjetin e kanalizimit dhe ITUZ
- Shmangia e aksidenteve/emergjencave

Së paku 50% e gypave, kanalizimeve dhe drenazhave të bllokuara shkaktohen nga yndyrat dhe vajrat!

2 - Pse një menaxhim i ujërave të zeza industriale është aq i rëndësishëm për KRU HRJ?

3 – Korniza Ligjore

Udhëzimi Administrativ MMPH – Nr.30/2014 - Kushtet, mënyrat, parametrat dhe vlerat kufizuese të shkarkimit të ujërave të zeza në rrjetin e kanalizimit publik dhe në trupin ujqor.

Neni 14 - Shkarkimi i Ujqërave të Zeza Industriale

1- Ujqërat e zeza industrial para se të shkarkohen në sistemin e kanalizimit publik ose trup ujqor duhet të mbështetet tek kriteret e definuara në Shtojcën II, Tabela 1 dhe 4 e Udhëzimit Administrativ

2- është e ndaluar të shkarkohen ujqërat e zeza industrial në kanalizimin publik dhe trup ujqor pa iu nënshtruar trajtimit të definuar me vlerat kufizuese në Tabelën 4 të këtij Udhëzimi Administrativ

Shtojca I :Ujqërat e ndotura industriale që hyjnë në sistemin kolektor dhe impiantet për trajtimin e ujërave të ndotura duhet të jenë nënshtruar para-trajtimit siç është kërkuar, me qëllim të:

- *Mbrojtjes së shëndetit të stafit punues në sistemet e kolektorve dhe në impiantet për trajtim*
- *Siguroj se sistemi kolektor, ITUZ-të dhe paisjet nuk janë të dëmtuara*
- *Siguron se operimi i ITUZ-ve dhe trajtimi për ndotje nuk është i ndaluar*
- *Siguron që derdhjet nga impiantet për trajtim nuk shkaktojnë efekte të dëmshme në trupin ujqor*
- *Siguron që ujqërat e ndotura mund të shkarkohen apo sigurohen në mënyrë të lejueshme në trupin ujqor*

3 – Korniza Ligjore

Udhëzimi Administrativ MMPH – Nr.30/2014 Shtojca II, Tabela 4 – Standardet e efluentit

N ^o	Parameters	Symbol	Units	Surface water discharges	Discharges into sewage network
PARAMETERS PHYSICAL-CHEMICAL					
1	Temperature °C Δt °C		°C Δt °C	[1]	
2	Vlera e pH			6.5- 9.0	5.5-9
3	Colour			Pa	Pa
4	Aroma			To not cause a problem	To not cause a problem
5	Suspended materials	TSS	mg/l	35-60	300
6	Precipitation materials		ml/l	0.5	15
ORGANIC INDICATORS					
7	Biological expenditure of oxygen	SHBO ₅	mg/l	25	250
8	Chemical expenditure of oxygen	SHKO	mg/l	125	600
9	Total Oils and Grease		mg/l	10	30
10	Aromatic Hydrocarbons (BTX) (c)		mg/l	0.1	1.0
11	Benzene		mg/l	0.1	1.0
12	Triklorbenzeni		mg/l	0.04	0.04
13	Polychlorinated biphenyls (PCB) (a)		mg/l	0.001	0.001
14	Organic absorbing Hallogenure (AOX)		mg/l	0.5	0.5

BOD < 250 mg/l
COD < 600 mg/l

Vaji & Yndyra
< 30 mg/l

3 – Korniza Ligjore

Udhëzimi Administrativ MMPH – Nr.30/2014 Shtojca II, Tabela 4- Standardet e efluentit

62	Chrom (VI)	Cr ⁶⁺	mg/l	0.1	0.2
63	Mangan	Mn	mg/l	2.0	4.0
64	Nickel	Ni	mg/l	0.5	0.5
65	Mercury	Hg	mg/l	0.01	0.01
66	Silver	Ag	mg/l	0.1	0.1
67	Selenium	Se	mg/l	0.02	0.02
68	Iron	Fe	mg/l	2	10
69	Leaden	Pb	mg/l	0.5	0.5
70	Vanadi	V	mg/l	0.05	0.1
71	Cyanide	Cn	mg/l	0.01	0.2
72	Flouride	F	mg/l	10.0	20.0
73	Chloride	Cl	mg/l	250	1000
74	Chlorine free	Cl	mg/l	0.2	0.5
75	Sulphates	SO ₄	mg/l	400	1000
76	Sulphides	SO ₃	mg/l	2	10
77	Total Phosphorium	P	mg/l	2	5
78	Ortophosphates [3]	P	mg/l	1.0	-
79	Amonia as NH ₄ ⁺ [2]	NH ₄ ⁺	mg/l	10	30
80	Nitrites [2]	NO ₂ ⁻	mg/l	0.6	1.0
81	Nitrates [2]	NO ₃ ⁻	mg/l	20	50
INDICATORS BACTERIOLOGICAL					
82	Intestinal enterococci		cfu/100 ml	400	-
83	Escherichia coli		cfu/100 ml	1000	-
TOXICOLOGICAL INDICATORS					
84	Daphnia magna Straus, 48h EC50		% dilution of contaminated water	> 50%	-

Amoniaku NH₄
< 30 mg/l

Nitratet
NO₃ < 50 mg/l

3-Korniza Ligjore

Ligji Nr.04L-060 2012-05 për mbeturina

Neni 39

2. Është e ndaluar që vajrat mbeturinë të derdhen në tokë, ujë, në rrjetin e ujërave të zeza, të magazinohen ose deponohen në vende të papërshtatshme dhe të përpunohen në paisje të cilat ndotin ajrin, ujin dhe tokën. (faqe 21).

Neni 73

1. Me gjobë në të holla prej dymijë (2.000) euro deri pesë mijë (5.000) euro dënohet për kundërvajtje personi nëse:

Vajrat mbeturinë i derdh, i lëshon në tokë, ujë, në rrjetin e ujërave të zeza, magazinon ose deponon në vende të papërshtatshme, dhe nëse e bën dorëzimin e mbeturinave personave të pa licensuar si dhe nuk mbanë evidencë-Neni 39 paragrafi 2. 3.dhe 4. i këtij ligji; (fq. 40)

3-Korniza Ligjore

Udhëzimi Administrativ MMPH – Nr. 03/2018 Për Procedurat për Leje Ujore

Neni 32 Leja e operatorit për kyqje në rrjet

1. Paraqitësi i kërkesës për lëshimin e akteve ujore për objektet dhe aktivitetet për të cilat uji shfrytëzohet nga sistemi publik i ujësjellësit dhe/ose shkarkimit të ujit të ndotur në sistemin e kanalizimit publik, është i obliguar që, para paraqitjes së kërkesës për lëshimin e aktit ujqor, të siguroj miratim për kyqje në sistemin publik të ujësjellësit, respektivisht sistemin e kanalizimit publik.
2. Aprovimi i paragr. 1 duhet të aprovohet nga OPERATORI i sistemit të ujit, respektivisht sistemit të kanalizimit
3. Aprovimi përmban: Të dhënat për objektin ose aktivitetin si sasia e ujit, vendin e kqyjes, karakteristikat dhe sasia e ujit të ndotur, vendi i shkarkimit, kushtet e paratrajtimit të ujërave, vendi dhe mënyra e kontrollit dhe matjes së sasisë së ujit të dërguar në furnizim, sasisë të ujit të ndotur, mënyra dhe obligimi dhe pagesës të kompensimit të posaçme të ujit.

3 – Vet-monitorimi dhe para-trajtimi

Industritë duhet të monitorojnë kualitetin e efluentit të tyre Industritë duhet të bëjnë Mostrimin dhe Analizat

- Industritë duhet të bëjnë analiza të rregullta të efluentit të tyre sipas UA MMPH – Nr. 30/2014 për të demonstruar që efluenti i tyre është brenda standardeve.
- Nëse jo, Industritë duhet të implementojnë para-trajtimin!

N°	Parameters	Symbol	Units	Surface water discharges	Discharges into sewage network
PARAMETERS PHYSICAL-CHEMICAL					
1	Temperature °C		°C	[1]	
2	Virtu e pH		At °C	6.5- 9.0	5.5-9
3	Colour			Pa	Pa
4	Amnia			To not cause a problem	To not cause a problem
5	Suspended materials	TSS	mg/l	35-60	300
6	Precipitation materials		mg/l	0.5	15
ORGANIC INDICATORS					
7	Biological expenditure of #32 g/l	SBOD ₅	mg/l	25	250
8	Chemical expenditure of #32 g/l	SHKO	mg/l	125	600
9	Total Oils and Grease		mg/l	10	30
10	Aromatic Hydrocarbons (BTEX) (g)		mg/l	0.1	1.0
11	Benzene		mg/l	0.1	1.0
12	Trichloroethene		mg/l	0.04	0.04
13	Polychlorinated biphenyls (PCB) (g)		mg/l	0.001	0.001
14	Organic absorbing Halogenate (AOX)		mg/l	0.5	0.5

3 – Korniza Ligjore

Lejet Mjedisore & Ujore

- Industritë duhet të aplikojnë për leje ujore dhe mjedisore.
- Komuna ose Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor mund të dërgon inspektorë për të kontrolluar kualitetin e efluentit të industrive
- Industritë duhet të kenë pëlqimin e KRU HRJ para se të aplikojnë për leje ujore (sipas UA MMPH 03/2018)

3 – Korniza Ligjore

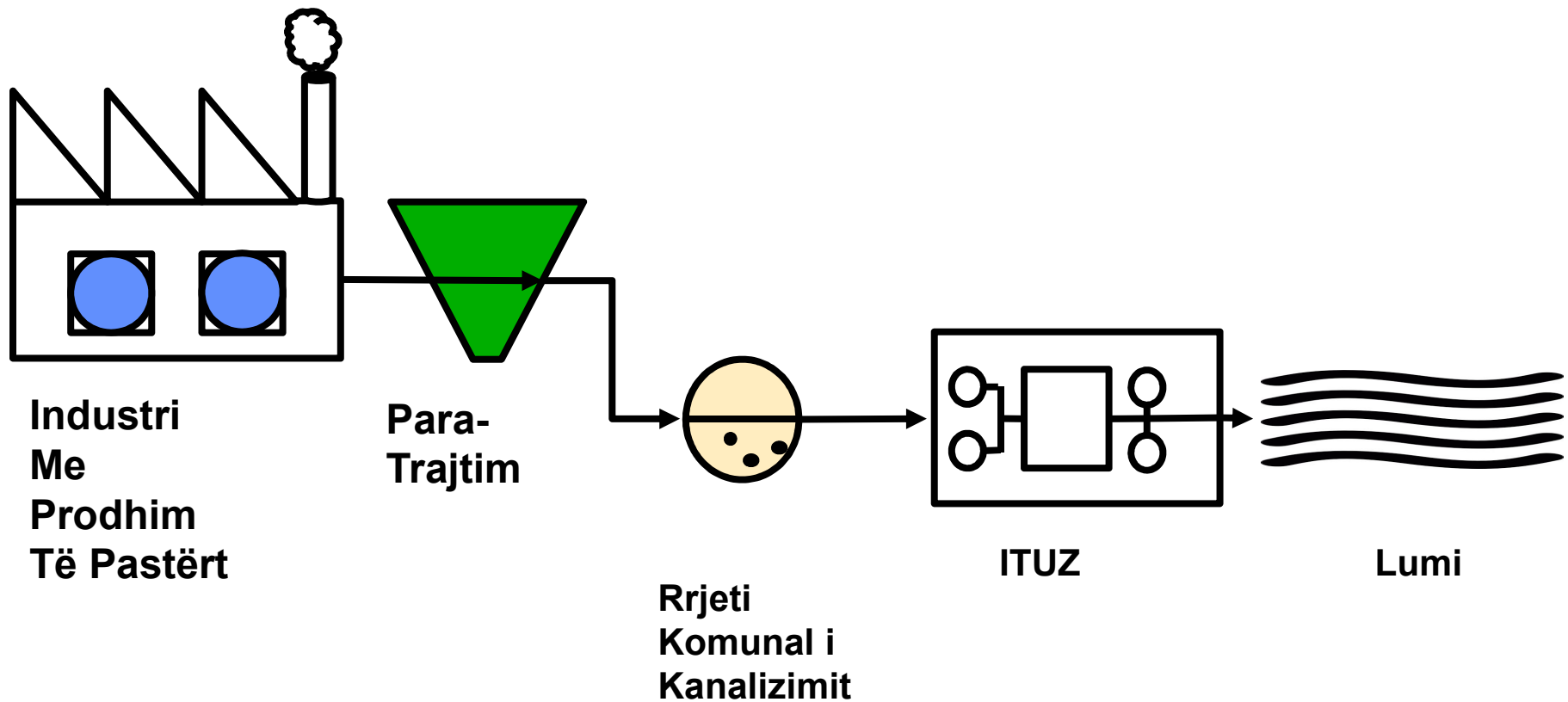
Tarifat

- Rregullatori nuk rekomandon ndonjë tarifë shtesë për ujërat e zeza industriale për ndotësit e mëdhenj.
- Nëse shkarkimet nuk i respektojnë standardet e efluentit të UA MMPH – Nr. 30/2014, atëherë para-trajtimi duhet të implementohet nga Industritë!

4 – Opsionet Teknike për Industrinë

1. Optimizimi i prodhimit për të minimizuar shkarkimin e ujërave të zeza: riciklimi, minimizimi i shkarkimit të materialeve të papërpunuara: kjo quhet “prodhim më i pastër”
2. Të kontrollohet nëse karakteristikat e ujërave të zeza janë brenda standardeve (të organizohet mostrimi dhe analizat)
3. Nëse nuk implementohet para-trajtimi. Minimumi do të ishte të implementohet:
  - Heqja e vajit dhe yndyrës (ndarësit e yndyrës)
  - Heqja e materieve të suspenduara
  - Rezervuari i balancimit me pH neutralizim

4 – Opsionet Teknike

4 – Para-trajtimi për bizneset e vogla sikurse restaurantet

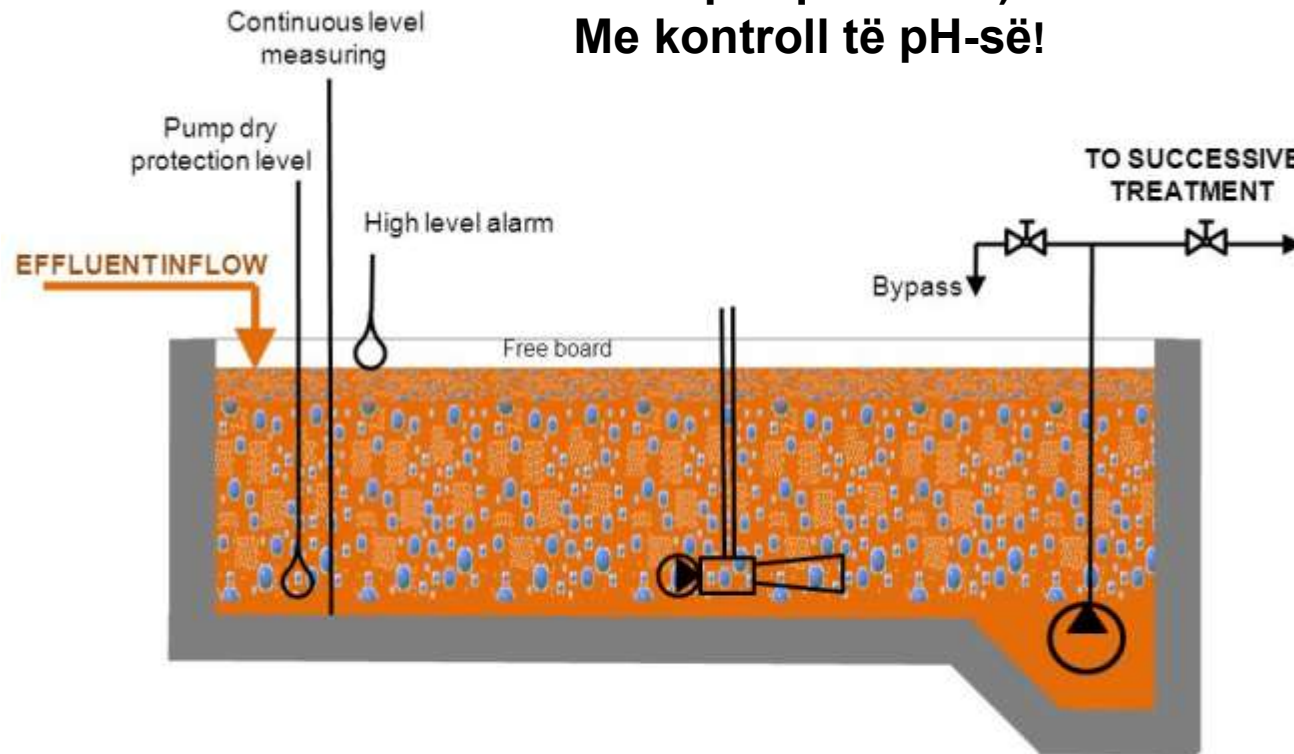
Shembull i drenimit të mbetjeve me sitë (Source: <https://accepta.com/images/Treatment%20Products/grease-trap-maintenance-procedure-7144.jpg>)

Shembull i ndarësve nëntokësorë të yndyrës (Source: https://www.abwasserrohrreinigung.de/s/cc_images/teaserbox_2453220572.jpg?t=1425647109)

4 – Para-trajtimi për industritë e vogla dhe të mesme / shkarkimi në rrjetin e kanalizimit

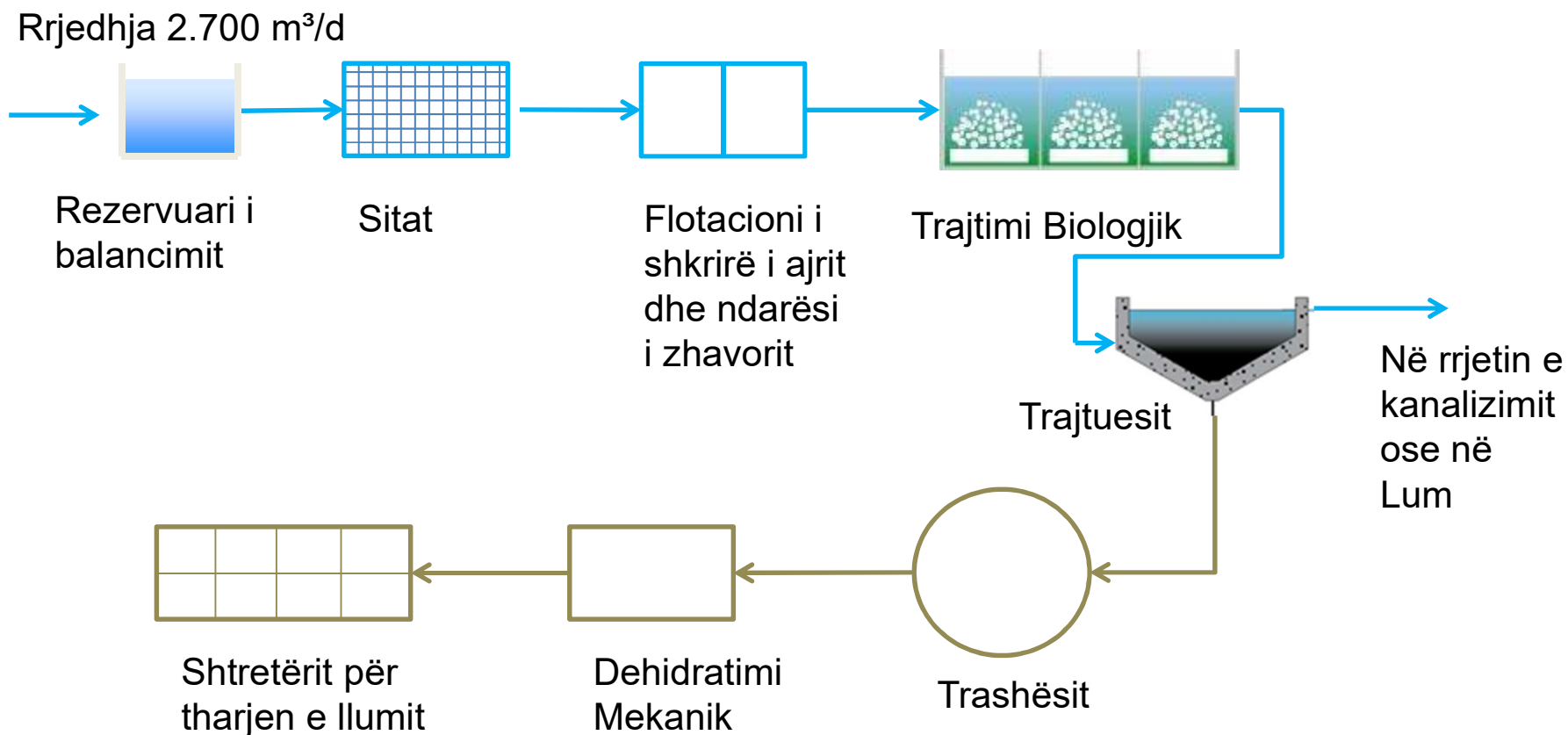
**Rezervuari i balancimit (rrjedhjes dhe përqëndrimit)
Me kontroll të pH-së!**

Në rrjetin e kanalizimit

4 – Shembuj të para-trajtimit dhe trajtimit për industritë e mëdha

— Ujëra të zeza
— Lumi

4 – Laboratorët e Akredituar për Testimin e Ujërave të Zeza Industriale

Laboratori	Contacts	
	Adresa	Tel./e-mail
N.SH. "Test & Ing"	Agron Shala, Rr. Sefë Kosharja, p.n., 20000 Prizren	044/333-730 / agron.shala@live.com, testingshb@gmail.com
Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës	Rr. Lidhja e Pejës, afër rest. Pëllumbi, 10000 Prishtinë	038 603 842 / ammk@rks-gov.net
Sara & Meti	Dragodan, 10000 Prishtinë	044 213 795 / fadil.musa@uni-pr.edu
Agrovet	Fushë Kosovë	044 504 321 / xhelezi@hotmail.com
Instituti i Bujqësisë në Kosovë (IBK)	Rr. Adem Jashari, no.244, 30000 Peja	044 738 265 / betimbresilla@hotmail.com, betim.bresilla@rks-gov.net, fehmingeci@yahoo.com, fehmi.geci@rks-gov.net

5 – Përmbledhje dhe Konkluzione

- KRU HRJ ndikohet direkt nga shkarkimet e ujërave të zeza industriale në rrjetin e kanalizimit pasi që ndikon në operimin & mirëmbajtjen si dhe kostot e rrjetit dhe ITUZ
- Legjislacioni është i mjaftueshëm. Akterët (MMPH, Komuna, KRU HRJ dhe industrinë) duhet të bashkëpunojnë
  - për të pasur të gjitha të dhënat në dispozicion
  - të zgjerojnë transparencën, dhe
  - Siguroj që ITUZ operohet në mënyrë efikase
- Bizneset dhe shkarkimet Industriale duhet të bëjnë analiza të efluentit të tyre. Në të gjitha rastet ata duhet të implementojnë hapa të vegjël të para-trajtimit sikurse sitat dhe ndarësit e yndyrës sipas ligjit Nr.04L-060 2012-05 për mbeturina, ose rezervuarët e balancimit për të qenë brenda standardeve të UA MMPH 30/2014.

Dr. Laure Nicolet-Misslbeck
International Cooperation
Dorsch International Consultant
(Head Office, Munich)
Hansastr. 20, D-80686 München
Tel.: +49 (0)89 5797 758

bringing visions to life.